ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (čtvrtého senátu)

20. ledna 2005 *

Ve věci C-300/03,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím Hessisches Finanzgericht, Kassel (Německo), ze dne 25. dubna 2003, došlým Soudnímu dvoru dne 11. července 2003, v řízení

Honeywell Aerospace GmbH

proti

Hauptzollamt Gießen,

SOUDNÍ DVŮR (čtvrtý senát),

ve složení K. Lenaerts, předseda senátu, J. N. Cunha Rodrigues (zpravodaj) a K. Schiemann, soudci,

* Jednací jazyk: němčina.

generální advokát: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
vedoucí soudní kanceláře: R. Grass,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

— za Honeywell Aerospace GmbH H. Stiehlem, Rechtsanwalt,

— za Komisi Evropských společenství J. C. Schiefererem a X. Lewisem, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu nařízení Rady (EHS) č. 2913/92 ze dne 12. října 1992, kterým se vydává celní kodex Společenství (Úř. věst. L 302, s. 1; Zvl. vyd. 02/04, s. 307; dále jen „celní kodex"), a nařízení Komise č. 2454/93 ze dne 2. července 1993, kterým se provádí nařízení č. 2913/92 (Úř. věst. L 253, s. 1; Zvl. vyd. 02/06, s. 3; dále jen „prováděcí nařízení").

2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi společností Honeywell Aerospace GmbH (dále jen „Honeywell") a Hauptzollamt Gießen (Německo) ohledně vzniku celního dluhu.

Právní úprava Společenství

3 Článek 37 celního kodexu stanoví:

„1. Zboží podléhá celnímu dohledu od vstupu na celní území Společenství. Může být podrobeno kontrole ze strany celních orgánů podle platných předpisů.

2. Zboží podléhá celnímu dohledu tak dlouho, jak je nutné pro zjištění jeho celního statusu, a nejedná-li se o zboží Společenství, aniž je dotčen čl. 82 odst. 1, do okamžiku změny jeho celního statusu, jeho umístění do svobodného pásma nebo svobodného skladu, jeho zpětného vývozu nebo jeho zničení podle článku 182."

4 Podle znění článku 96 celního kodexu:

„1. Hlavním povinným je držitel režimu vnějšího tranzitu Společenství. Je povinen:

a) předložit zboží ve stanovené lhůtě celnímu úřadu určení v nezměněném stavu a dodržet přitom opatření přijatá celními orgány ke ztotožnění zboží;

[...]"

5 Článek 203 odst. 1 a odst. 2 celního kodexu stanoví:

„1. Celní dluh při dovozu zboží vzniká:

— odnětím zboží podléhajícího dovoznímu clu celnímu dohledu.

2. Celní dluh vzniká okamžikem, kdy je zboží odňato celnímu dohledu."

6 Podle článku 215 odst. 1 až 3 celního kodexu:

„1. Celní dluh vzniká na místě, kde nastaly skutečnosti vedoucí ke vzniku celního dluhu.

2. Není-li možno určit místo podle odstavce 1, má se za to, že celní dluh vzniká na místě, kde se podle zjištění celních orgánů zboží nacházelo v situaci vedoucí ke vzniku celního dluhu.

3. Jestliže není celní režim ve vztahu k určitému zboží ukončen, má se za to, že celní dluh vznikl na místě, kde zboží:

— bylo do tohoto režimu propuštěno,

nebo

— vstoupilo v tomto režimu do Společenství."

7 Článek 221 odst. 3 celního kodexu stanoví:

„Sdělení dlužníkovi nelze provést po uplynutí lhůty tří let ode dne vzniku celního dluhu. Avšak jestliže celní orgány nemohly určit přesnou částku cla dlužnou ze zákona následkem trestného činu, lze toto sdělení provést i po uplynutí zmíněné tříleté lhůty, pokud to platné předpisy dovolují."

8 Podle článku 378 odst. 1 a odst. 2 prováděcího nařízení:

„1. Aniž je dotčen článek 215 kodexu, jestliže zásilka nebyla předložena celnímu úřadu určení a jestliže nelze zjistit místo porušení předpisů nebo nesrovnalostí, považuje se toto porušení předpisů nebo nesrovnalosti za spáchané:

— v členském státě, o jehož celní úřad odeslání se jedná,

nebo

— v členském státě, o jehož celní úřad tranzitu se jedná při vstupu do Společenství a kterému bylo odevzdáno potvrzení o přestupu hranice,

není-li ve lhůtě stanovené v čl. 379 odst. 2 celním orgánům věrohodně prokázáno řádné provedení operace nebo místo, na kterém byly porušení předpisů nebo nesrovnalosti skutečně spáchány.

2. Jestliže se porušení předpisů nebo nesrovnalosti při neexistenci takového důkazu považují za spáchané v členském státě odeslání nebo v členském státě vstupu ve smyslu odst. 1 druhé odrážky, uloží tento členský stát cla a jiné dávky týkající se daného zboží podle předpisů Společenství nebo podle vnitrostátních předpisů."

9 Článek 379 prováděcího nařízení stanoví:

„1. Jestliže zásilka nebyla předložena celnímu úřadu určení a jestliže nelze zjistit místo porušení předpisů nebo nesrovnalosti, oznámí to celní úřad odeslání hlavnímu povinnému co nejdříve, nejpozději však před uplynutím jedenácti měsíců ode dne registrace prohlášení pro tranzitní režim Společenství.

2. V oznámení podle odstavce 1 musí být uvedena zejména lhůta, ve které je celnímu úřadu odeslání třeba věrohodně prokázat řádné provedení tranzitní operace nebo skutečné místo porušení předpisů nebo nesrovnalostí. Tato lhůta činí tři měsíce ode dne oznámení podle odstavce 1. Není-li tento důkaz předložen, uloží příslušný členský stát po uplynutí lhůty odpovídající clo a ostatní dávky. [...]"

Spor v původním řízení a předběžné otázky

10 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že společnost ASA, právní předchůdce společnosti Honeywell, dovezla jako autorizovaný dopravce do režimu vnějšího tranzitu Společenství dne 3. června 1994 proudový motor do Raunheim (Německo). Podle celního prohlášení pro tranzitní režim Společenství mělo být dotčené zboží přepraveno nákladním automobilem a předloženo do dne 17. června 1994 celnímu úřadu určení v Římě (Itálie).

11 Tranzitní režim Společenství nebyl ukončen, jelikož celní úřad odeslání v Německu neobdržel stvrzenku. Za účelem provedení vyšetřovacího řízení zaslal tento úřad vyhotovení č. 1 celního prohlášení pro tranzitní režim Společenství na Zentralstelle Such- und Mahnverfahren (centrální úřad pro vyšetřovací řízení a řízení, ve kterých se vydává platební rozkaz, dále jen „ZSM") příslušný k Hauptzollamt Fulda (Německo), jehož kompetence mezitím přešly na Hauptzollamt Gießen. V odpovědi na dopis ZSM ze dne 10. února 1995 společnost ASA v dopise ze dne 20. února 1995 tvrdila, že místo porušení předpisů bylo zjištěno v Itálii.

12 Italské celní orgány pověřené vyšetřováním v Itálii oznámily dopisy ze dne 23. ledna a 26. června 1997, že zásilka v Itálii nebyla předložena, že nebylo předloženo ani k ní příslušející celní prohlášení pro tranzitní režim Společenství a že tyto orgány nemohly nic zjistit ohledně toho, kde se zásilka v Itálii nachází.

13 Celním výměrem ze dne 28. května 1997 Hauptzollamt Fulda vybral dovozní clo, a sice clo a dovozní daň z obratu. V průběhu řízení o odporu Hauptzollamt Fulda uplatnil dopisem ze dne 15. ledna 1999, že „nebyl předložen žádný důkaz o řádném ukončení tranzitního režimu Společenství nebo obdobný alternativní důkaz uvedený v článku 380 nařízení, kterým se provádí celní kodex [...]". Protože úřad neobdržel ve stanovené lhůtě žádnou odpověď na tento dopis, zamítl odpor rozhodnutím ze dne 17. srpna 1999.

14 Z předkládacího rozhodnutí rovněž vyplývá, že v rámci původního řízení nebyl předložen žádný důkaz ohledně řádného ukončení tranzitního režimu Společenství nebo místa, na kterém bylo porušení předpisů skutečně spácháno. ZSM nezaslal hlavnímu povinnému žádnou výzvu, kterou by byl tento vyzván k předložení, v rámci tříměsíční lhůty uvedené v čl. 379 odst. 2 prováděcího nařízení, důkazu

řádného provedení tranzitní operace Společenství nebo místa, na kterém bylo porušení předpisů skutečně spácháno, s upozorněním, že jinak platí domněnka, že porušení předpisů bylo spácháno ve Spolkové republice Německo.

15 Před předkládajícím soudem žalobkyně v původním řízení zejména argumentovala tím, že v důsledku nedostatku poučení o tříměsíční lhůtě uvedené v čl. 379 odst. 2 neměla možnost v rámci této lhůty zjistit, kde se zásilka skutečně nachází, a předložit důkaz o řádném ukončení tranzitního režimu Společenství prostřednictvím alternativního důkazu stanoveného článkem 380 prováděcího nařízení. V důsledku toto nevznikl z její strany žádný celní dluh a je na místě zrušit daňový výměr ze dne 28. května 1997, jakož i rozhodnutí ze dne 17. srpna 1999.

16 Za pochybností o výkladu příslušných ustanovení práva Společenství se Hessisches Finanzgericht, Kassel, rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Je třeba mít za to, že v souladu s čl. 215 odst. 2 nebo odst. 3 první odrážkou nařízení [...] č. 2913/92, ve znění platném ke dni 9. května 1999, vznikl celní dluh na místě, kde celní orgány zjistily, že se zboží nachází v situaci vedoucí ke vzniku celního dluhu (odst. 2), nebo na místě, kde zboží bylo do tohoto režimu propuštěno (odst. 3 první odrážka), když zásilka propuštěná do režimu vnějšího tranzitu Společenství nebyla předložena úřadu určení a nelze stanovit místo porušení předpisů, ale když celní orgány nicméně v rozporu s čl. 378 odst. 1 posledním pododstavcem a čl. 379 odst. 2 první větou nařízení [...] č. 2454/93, ve znění platném ke dni 30. června 2001, neuvedly v oznámení stanoveném čl. 379 odst. 1 tohoto nařízení lhůtu, ve které je třeba celnímu úřadu odeslání prokázat řádné provedení tranzitní operace nebo místo, na kterém bylo porušení předpisů skutečně spácháno?

2) Za předpokladu, že Soudní dvůr odpoví kladně na [první] otázku [...]:

Předpokládá vybrání cla příslušnými celními orgány za použití čl. 379 odst. 2 třetí věty nařízení [...] č. 2454/93, ve znění platném ke dni 30. června 2001, že celní orgány v oznámení stanoveném čl. 379 odst. 1 tohoto nařízení musejí uvést lhůtu, ve které je třeba celnímu úřadu odeslání předložit důkaz o řádném provedení tranzitní operace nebo místu, na kterém bylo porušení předpisů skutečně spácháno?"

K předběžným otázkám

17 Podstatou předběžných otázek předkládajícího soudu, které je namístě posuzovat společně, je, zda okolnost, že celní úřad odeslání zboží propuštěného do režimu vnějšího tranzitu Společenství opomenul uvést v oznámení stanoveném čl. 379 odst. 1 prováděcího nařízení tříměsíční lhůtu, v níž v souladu s čl. 379 odst. 2 téhož nařízení musí být tomuto celnímu úřadu předložen důkaz o řádném provedení tranzitní operace nebo místu, na kterém bylo porušení předpisů skutečně spácháno, zabraňuje vzniku celního dluhu při dovozu ve smyslu článku 203 celního kodexu. V případě záporné odpovědi si předkládající soud přeje zjistit, zda tato okolnost, i když nezabraňuje vzniku celního dluhu, nebrání alespoň tomu, aby tento dluh mohl být vybrán celním úřadem odeslání od hlavního povinného.

18 Na základě čl. 203 odst. 1 celního kodexu vzniká celní dluh při dovozu odnětím zboží podléhajícímu dovoznímu clu celnímu dohledu (viz v tomto smyslu zejména rozsudky ze dne 1. února 2001, D. Wandel, C-66/99, Recueil, s. I-873, bod 50; ze dne 11. července 2002, Liberexim, C-371/99, Recueil, s. I-6227, bod 52, a ze dne

14. listopadu 2002, SPKR, C-112/01, Recueil, s. I-10655, body 30 a 35). Podle samotného znění odstavce 2 tohoto ustanovení vzniká celní dluh okamžikem uvedeného odnětí.

19 Pokud se jedná konkrétněji o pojem odnětí celnímu dohledu uvedený v čl. 203 odst. 1 celního kodexu, je namístě připomenout, že podle judikatury Soudního dvora se tento pojem musí chápat tak, že zahrnuje každou činnost nebo opomenutí, v jejichž důsledku je příslušnému celnímu orgánu zabráněno, i když jen přechodně, v přístupu ke zboží podléhajícímu celnímu dohledu a v provedení kontrol stanovených čl. 37 odst. 1 celního kodexu (rozsudek ze dne 29. dubna 2004, British American Tobacco, C-222/01, Recueil, s. I-4683, bod 47 a uvedená judikatura).

20 Tak tomu je, když jako ve věci v původním řízení celní úřad odeslání sporné zásilky propuštěné do režimu vnějšího tranzitu Společenství zjistil, že tato zásilka nebyla předložena celnímu úřadu určení a že celní režim nebyl pro dotčenou zásilku ukončen.

21 Článek 378 odst. 1 prováděcího nařízení stanoví, že aniž jsou dotčena pravidla ohledně určení místa vzniku celního dluhu uvedená v čl. 215 celního kodexu, pokud jako ve věci v původním řízení nebyla zásilka předložena celnímu úřadu určení a jestliže nelze zjistit místo porušení předpisů nebo nesrovnalosti, potom se považují toto porušení předpisů nebo nesrovnalost za spáchané v členském státě, o jehož celní úřad odeslání se jedná, nebo v členském státě, o jehož celní úřad tranzitu se jedná při vstupu do Společenství a kterému bylo odevzdáno potvrzení o přestupu hranice, není-li ve lhůtě uvedené v čl. 379 odst. 2 prováděcího nařízení prokázáno řádné provedení tranzitní operace nebo místo, na němž byly porušení předpisů nebo nesrovnalost skutečně spáchány.

22 Podle čl. 379 odst. 1 prováděcího nařízení, jestliže zásilka nebyla předložena celnímu úřadu určení a jestliže nelze zjistit místo porušení předpisů nebo nesrovnalosti, oznámí to celní úřad odeslání hlavnímu povinnému co nejdříve, nejpozději však před uplynutím jedenácti měsíců ode dne registrace celního prohlášení pro tranzitní režim Společenství. Podle znění odstavce 2 téhož článku musí být v oznámení podle odstavce 1 uvedena zejména lhůta, v níž je celnímu úřadu odeslání třeba věrohodně prokázat řádné provedení tranzitní operace nebo skutečné místo porušení předpisů nebo nesrovnalosti. Tato lhůta činí tři měsíce ode dne oznámení podle tohoto odstavce 1. Není-li tento důkaz předložen, uloží příslušný členský stát po uplynutí lhůty odpovídající clo a ostatní dávky.

23 Neoznámení tříměsíční lhůty uvedené v čl. 379 odst. 2 prováděcího nařízení sice oproti tezi obhajované společností Honeywell nepřekáží vzniku celního dluhu ve smyslu čl. 203 odst. 1 celního kodexu, protože událostí, kterou vzniká celní dluh, je, jak bylo konstatováno v bodě 18 tohoto rozsudku, odnětí zboží, které podléhá dovoznímu clu celnímu dozoru, zejména z důvodu skutečnosti, že uvedené zboží nebylo předloženo celnímu úřadu určení, oznámení této tříměsíční lhůty hlavnímu povinnému nicméně představuje předběžnou podmínku pro vybrání celního dluhu celními orgány.

24 Ze samotného znění čl. 378 odst. 1 a čl. 379 odst. 2 prováděcího nařízení totiž vyplývá, že požadavek, aby celní úřad odeslání oznámil hlavnímu povinnému lhůtu, v níž musí být předloženy požadované důkazy, má obligatorní charakter a toto oznámení musí předcházet vybrání celního dluhu. Tato lhůta slouží k ochraně zájmů hlavního povinného tím, že mu poskytuje tři měsíce na případné předložení důkazu řádného provedení tranzitní operace nebo místa, kde byly nesrovnalost nebo porušení předpisů skutečně spáchány (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek SPKR, bod 38).

25 Za těchto okolností členský stát, o jehož celní úřad odeslání se jedná, může vybrat dovozní clo, jen pokud, zejména, oznámil hlavnímu povinnému, že disponuje tříměsíční lhůtou pro předložení požadovaných důkazů, a hlavní povinný je v této lhůtě neposkytl (viz analogicky rozsudek ze dne 21. října 1999, Lensing & Brockhausen, C-233/98, Recueil, s. I-7349, bod 31). V souladu s čl. 221 odst. 3 celního kodexu musí být výše celního dluhu v každém případě oznámena v promlčecí lhůtě tří let ode dne vzniku celního dluhu.

26 Na položené otázky je tedy třeba odpovědět tak, že ustanovení čl. 203 odst. 1 celního kodexu ve spojení s článkem 379 prováděcího nařízení musejí být vykládána v tom smyslu, že celní dluh vznikl, když zásilka propuštěná do režimu vnějšího tranzitu Společenství nebyla předložena celnímu úřadu určení, ale že členský stát, o jehož celní úřad odeslání se jedná, může přikročit k vybrání dluhu, jen pokud oznámil hlavnímu povinnému, že disponuje tříměsíční lhůtou pro předložení požadovaných důkazů, a hlavní povinný je v této lhůtě neposkytl.

K nákladům řízení

27 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení vzhledem ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (čtvrtý senát) rozhodl takto:

Ustanovení čl. 203 odst. 1 nařízení Rady (EHS) č. 2913/92 ze dne 12. října 1992, kterým se vydává celní kodex Společenství, ve spojení s článkem 379 nařízení Komise (EHS) č. 2454/93 ze dne 2. července 1993, kterým se provádí nařízení č. 2913/92, musejí být vykládána v tom smyslu, že celní dluh vznikl, když zásilka propuštěná do režimu vnějšího tranzitu Společenství nebyla předložena celnímu úřadu určení, ale že členský stát, o jehož celní úřad odeslání se jedná, může přikročit k vybrání dluhu, jen pokud oznámil hlavnímu povinnému, že disponuje tříměsíční lhůtou pro předložení požadovaných důkazů, a hlavní povinný je v této lhůtě neposkytl.

Podpisy.